

מסורת הש"ס

(א) יומא פא: [ע"ש דליתא והייט דתקן כ"ו ותרין קימין שס"ג, ז] וזוהי סביטא דתקן כ"ו דליתא ציומא הנ"ל ואפשר דתקן ר' אבא גופו תני לן דליתא מיס רבאשונים כ"ו הטבר ציומא הנ"ל וע' כתובות פא. והמנא ר' אבא כ"ו ולפ"ז צ"ל ציומא הנ"ל והייט דמנא, א] [מס' ידים פ"א ה"ו ע"ש, ד] [צינומא כ. וסס טמון, ו] [מגילה י"א: ו] [גרות מה: (1) [מגילה מנחמא בלן י"א, (ח) צ"ל הנהיגה, ט] [צ"ל בלן, י] [ונ"ע מוס' סוכה יט: ד"ה ט"ט ומוס' וצחא כ.כ. דלע מעוטין].

תורה אור השלם

1. ובל אשר יגע בו הדב וקדיו לא שטף במים וקבם בגדיה וקדחין במים וטמא עד הקרב: וקרא טו יא

גליון הש"ס

גמ' האבילו בשר חזיר. עיין צ"י י"ד ס' קח:

הגהות הב"ח

(א) גמ' השתא כל גופו טובל דהן פניו ידיו: (ב) תוס' ד"ה ממי וכו' מוקי לה חזקיה וכו' ורבי יוחנן דשרי האל ס"ל בלי' חמא: (ג) ד"ה ממי וכו' למי מקוה משלים למי כדור ולרביעית: (ד) ד"ה ממוה וכו' גמורה היא דעיקר:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' ר' אבא רב דמי אמר מיס הראשונים. י"ב עיין צ"י י"ד ספרי קרי' דהי' יטבאל רשע רע א שנת השנה י"ו וכו' מחזיקים עמם לגוים דפרסיא דל"הי' הא חסור לעשות חמא דבר החסור מן המורה וכו' מהר"ם ש"ך עיין מהרש"א בלשון ש"י דל"ה האבילו וכו' דמפרש דנזנזת וזה שלא הכריז:

מוסף רש"י

מים הראשונים האבילו בשר חזיר. פירקא ישראל היה מוכר לישראל דברים המותרים ומאכלים ומוכר לגוים בשר חזיר מנוטל, כה שרפאל לפומק ורסאו שלא נטל ידיו כשהקבץ לאכל ומתן לפניו מצה חזיר [יומא פא.]. מצה שירגילו אוכלי תרומה ליטול ידיהם [הנהיגה בחולין: (א)מלוה לשמוע דברי הממין. שמתקנה: רבא אמר. דלוריינתא היא מלוה כרבי אלעזר בן עקי: מכלן סמכו. דמפרש ואזיל: הא שטף. במים את ידיו טהור מנגיעתו בזה בתמיה: אלא ה"ק. הנוגע בזה ומי שאינו שוטף את ידיו שניהם טמאין ואסמכתא בעלמא היא: ופליגא דרב נחמן דאמר. גסות הוא ואסור לנהוג עמו]

שיטה מקובצת

[א] מצוה לשמוע דברי חכמים שתקוהו. י"ב כאן רמז מה שתרין הרשב"א ז"ל בקושיוא שיש כאן ע"ש:

האכילו בשר חזיר. שהיה חנוני ישראל מוכר בשר שחטוה לישראל ומכסל ומאכילם וכשהעובד כוכבים בא בחנותו מאכילו נבלות ובה יהודי אחד לאכול ולא נטל ידיו וכסבור זה שעובד כוכבים הוא והאכילו בשר חזיר: **הואילא אשה מצננה** והרגו אם הנפש. בפרק

בתרא דיומא בעובדא דכידור איכא למ"ד קטלה ואיכא למ"ד לא קטלה מי מהם אמר הוילאו ומי מהם אמר אלא אפקה: **וסימניך.** שלא מטעה הרגו: **אבא רב דימי אמר אפקה אבא רבין אמר קטלה.** הראשון הוילאה והשני הרגה אחוז הסימן כאילו שניהם נעשו זה גירושין והריגה ושזב לא מטעה דודאי אין להחליף ולומר הראשון הרגה והשני הוילאה והס היו יודעין דרב דימי אמא מארץ ישראל מקמי רבין: **חזא מהני נו' לחומרא.** ראשונים בשר חזיר כרב דימי אחרונים הרגו כרבין. בשר חזיר חמור מנבלה דלית ביה מרי איסורי: **אין נוטלין מהם.** מים הראשונים ופליג אלדעיל וחזקיה תנא הוא: **רבן גמליאל כרבי.** בנו של רבי ואוכל טהרות היה: **חמי טבירא חזקיה אמר אין נוטלין מהם לידים אכל מעטלין דהן הידים.** אי איכא מ' סאה: **כל גופו טובל דהן.** אם נטמא ראוות הן לטבילת כל גופו: **אכל לא פניו ידיו ורגליו.** אם טבל דהם פניו ידיו ורגליו אין טבילה עולה לידים ולאכילה: **השפא כל גופו נו'.** הלא אף טבילה עולה לידים יותר מן הטבילה כדאמרין במגילה (דף יח:.) נוטלין לידים לחולין ולמעשר ולקדש מעטלין אלא טבילת ידים עדיפא ולכל גופו חזו לטבילה לידיו אם כל שכן: **במקומן.** בחיבורן אם נא להטביל ידיו דהן: **דכ"ע שפיר דמי.** דשם טבילה עליהם ככל מעשיית ומקוואות: **משקל מנייהו צמא.** לשפוך על ידיו כדן הטבילה: **דכ"ע אפור.** דכי תקון רבנן נטילה לאו בחמין תקון והני גריעי מחמיה האור שלא הימה לאו וכו' שעת הכושר: **דאפסקינו צבב צירמא.** חרץ קצר והמים פונים שם ואין שם שיעור מקוה אכל מחוברין למקוה דגזירה בעלמא הוא אטו מנא: **שנפסלו משפיים בהמה.** כגון סרוחין או חמי טבירא: **בקרקע כשרין.** להטביל ידיו דהא מקוה נינהו אכל נטילה לא תקנו רבנן אלא בראוין לשתייה בהמה: **אכל לא פניו ידיו ורגליו.** אפילו דרך עזילה. פניו ורגליו משום ידיו נקט להו ואורחא בעלמא נקט: **נט"ו לחולין מפני סרך תרומה.** הולרעה שהידים שניות ופוסלות את התרומה אכל חולין לא מהני בזה שני ומפני סרך תרומה שירגילו אוכלי תרומה ליטול ידיהם [הנהיגה בחולין: (א)מלוה לשמוע דברי הממין. שמתקנה: רבא אמר. דלוריינתא היא מלוה כרבי אלעזר בן עקי: מכלן סמכו. דמפרש ואזיל:

הא שטף. במים את ידיו טהור מנגיעתו בזה בתמיה: אלא ה"ק. הנוגע בזה ומי שאינו שוטף את ידיו שניהם טמאין ואסמכתא בעלמא היא: ופליגא דרב נחמן דאמר. גסות הוא ואסור לנהוג עמו]

הא שטף. במים את ידיו טהור מנגיעתו בזה בתמיה: אלא ה"ק. הנוגע בזה ומי שאינו שוטף את ידיו שניהם טמאין ואסמכתא בעלמא היא: ופליגא דרב נחמן דאמר. גסות הוא ואסור לנהוג עמו]

בגסות הרוח ולאו רשות היא: ולא וש"מ. מדזכרו כל חד וחד לחודיה

כל הבשר פרק שמיני חולין

קו.

חזנהו דהוו שדו מיא מפומא דחצבא. והא דלעירכז ולא עשה בעלמו כן או שלא הודיעם לפי שהיה ירא שקפידו עליו שאר השדים אם היה מודיע אי נמי אין מועיל אל"כ שדי להו ההוא גזרם גופיה דשמי: **חמי האור חזקיה אמר אין נוטלין מהם י"דים.** והא דמניא לעיל (דף קה.) מים ראשונים נוטלין בין בחמין בין בצונן מוקי (י) חזקיה כלישנא קמא דר' ינאי דלעיל כשאין היד סולדת וכאן איירי כשהיד סולדת דהן ורבי יוחנן דשרי האל בלשון בשרא דמוקי לה אע"פ שהיד סולדת וממר וצחנס פירש בקונטרס דחזקיה תנא הוא ופליג אצריימא דלעיל:

דפסקיניהו בבת בירתא. והא דאמרין בפרק ג' מינין (מור נח.) דרביעית דמקוה בטלי בטלוה היינו לענין מחסין וליניורות אכל שרי להטביל דהן ידיו אל"נ לגמרי בטלוה אף לידים והכל במחבורת למקוה וכן פירש בקונטרס:

מים שנפסלו משתיית בהמה בבליים פסוליין בקרקע כשרין. צפ"צ דוצחים (דף כג.) אמרין כל המשלים למי מקוה משלים למי (י) באר ולרביעית אינו משלים למעטוי מאי אלימא למעטוי טיט הנרוק היכי דמי אי דפרה שוחה ושוחה ממנו אפילו לרביעית נמי משלים פירש שם בקונטרס וכשרים הן לידים כדאמר בפרק כל הבשר מים שנפסלו משתיית בהמה כליים כשרין בקרקע פסוליין הא לא נפסלו כשרין ואגב ריהטא לא עיין (י) כן ואם תאמר דהתם קאמר ואי דאין פרה שוחה ושוחה ממנו אפילו למקוה נמי לא והכל משמע דלכ"ע טובל דהן כל גופו ונראה לפרש דהתם מיירי שנפסלו משתיית בהמה מחמת שהטיט עז כל כך שאינה יכולה לשמות דאו אין שם מים עליו אכל הכל איירי צלוליין הרבה אלא דמאליס ומסרחי ומחמת כך אין הפרה יכולה לשמות: **"מצוה לשמוע דברי חכמים.** וא"כ והלא משום סרך תרומה תקנוה וא"כ מאי ועוד וי"ל דתקנו משום נקיות:

מצוה לשמוע דברי רבי אלעזר בן ערך. פירוש דאסמין ליה קרא דלאו דרשה גמורה (י) דעיקר קרא אמא לכדדרשינן בזה (דף מג.) מה ידיו מאבדאי: **ושבע מנינה שנים שאבדא מצוה י"החלק.** תימה לר"י מנא ליה דמנא ליחלק דילמא רשות כמ"ד בריס פ' שלשה שאכלו (ברכות מה.) דאם ר"י לזמן מוזמנין דפלוגמא היא דרב ורבי יוחנן ועוד קשה דהתם לא פליגי אלא בפת שיש עליו תורת זמון ג' אכל פירות דאין מוזמנין עליהן כלל כדאמר ש"מ דאין מוזמנין על הפירו' שפיעא דמנא ליחלק

שמע מינה תלת שמע מינה שמוע מינה אין נטילת ידים לפירות וש"מ יאין מוזמנין על הפירות ושמע מינה ישנים שאכלו מצוה ליחלק [תניא נמי הכי שנים שאכלו מצוה ליחלק חבמה דברים אמורים שהיו שניהם סופרים אבל אחד סופר ואחד בור סופר מברך ובור יוצא תנו רבנן נטילת ידים

ולא יהבו לי מידי וברוך חד חד לחודיה אין נטילת ידים לפירות וש"מ יאין מוזמנין על הפירות ושמע מינה ישנים שאכלו מצוה ליחלק חבמה דברים אמורים שהיו שניהם סופרים אבל אחד סופר ואחד בור סופר מברך ובור יוצא תנו רבנן נטילת ידים

עין משפט נר מצוה

כו א מ"י פ"ו מהלכות ברכות הלכה עו וע"ש סמג עשין כו עוש"ע א"ח ס' קמ ספיקו ו ונכרז אלפס ברכות פ"ח דף מ"ז:

כו ב מ"י שם הלכה ט וע"ש עוש"ע שם ספיקו ז ונכרז אלפס [ס: כה ג מ"י שם עוש"ע שם ספיקו ט:

ד מ"י שם [צ: כה ה מ"י שם הלכה ג וע"ש סמג שם עוש"ע א"ח ס' קמ ספיקו ה:

ו עוש"ע א"ח ס' ריג ספיקו א:

לא ז ח מ"י פ"ה מהל' ברכות הלכה עו סמג עשין כו עוש"ע א"ח ס' קמ ספיקו א ונכרז אלפס שם מהל':

לב ט מ"י פ"ו מהלכות ברכות הלכה ד סמג עשין כו עוש"ע א"ח ס' קמ ספיקו ד:

לז י מ"י פ"א מהלכות תרומות הלכה ז ופ"א מהלכות מקואות הלכה יא:

רבינו גרשום

מים ראשונים האבילו בשר חזיר. (א) כלומר ההוא יריבא לשלחן כי לא נטל ידיו וכסבור דעובד כוכבים הוה והביאו לפניו בשר חזיר: אחרונים הוציאו אשה מבעלה. דההוא דאפקיד סכא לאינתתיה אכל עדשים ויצא לטורק בדלא נטל ידיו מים אחרונים והיה רשע אחד שראה בשנתן הבעל הכיס לאשתו ובא לאשה ואמר לה תני לי הכיס שנתן לך בעליך א"ל תן לי סימן נתן לה שאכל עדשים וכשבא לביתה וסיפרה לו הדברים וגרישה. חד מהני וחד מהני לחומרא. כלומר מים הראשונים האבילו בשר חזיר אחרונים הרגו את הנפש כלומר לא סבירא ליה דגרישה אלא קטלה: חמי האור חזקיה אמר אין נוטלין מהם לידים. כלומר מים ראשונים: פסקיניהו במנא. כלומר נטל מהם בכלי: דפסקיניהו בבת בירתא כלומר שהיו עושין ביצודי הנגר כמו צינורות שהולכות לשדות ומשקין מהם שדותיו דלא היו המים במקום רביתא ונהרא אלא בצניורות דהיא בת בירתא ובארתו מקום פליגא אם יכול אדם ליטול ידיו אם לאו: מים שנפסלו משתיית בהמה. כלומר שלא היו נקיים בכלים פסולים ליטול מהם ידיו בקרקע כשרים: טובל בהם כל גופו אבל לא ידיו ורגליו לענין קידוש ידיו ורגליו לעבוד עבודה: מר סבר גזרינן דאמר רבי שמעון בן אלעזר סבר אבל לא ידיו ורגליו דגזרינן אטו מנא ותי"ק סבר בקרקע כשרים אפי' בבר בירתא דלא גזרינן אטו מנא (אלא) משום סרך תרומה כלומר שאם אכלו חולין בלא נטילת ידים היו מסורכין כן לתרומה והיו אוכלין אפי' תרומה בלא נטילת ידים: הא אחא שלא שטף ידיו טמא כלומר אפי' טהור שלא שטף ידיו טמא לאכלו אפי' חולין. ופליגא דרב נחמן כלומר מה דאמרין רשות הוא ליטול ידיו

(א) צ"ל דהוא יסב על השולחן לאכול ולא נטל ידיו וכו'.